

# SPIS TREŚCI

|                                                                              |    |
|------------------------------------------------------------------------------|----|
| WPROWADZENIE                                                                 |    |
| WOKÓŁ ZASAD POLITYKI SPOŁECZNEJ. CEL I ZAKRES ANALIZY .....                  | 13 |
| <b>Część pierwsza</b>                                                        |    |
| <b>Rzecz o polityce społecznej wobec osób niepełnosprawnych.</b>             |    |
| <b>Teoria i praktyka</b>                                                     |    |
| Rozdział I                                                                   |    |
| GENEZA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOBEC OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....                 | 27 |
| Rozdział II                                                                  |    |
| POLITYKA SPOŁECZNA I POLITYKA SPOŁECZNA                                      |    |
| WOBEC NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POLSCE .....                                       | 33 |
| Rozdział III                                                                 |    |
| NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I NIEPEŁNOSPRAWNI W PODSTAWOWYCH                           |    |
| NURTACH I TEORIACH POLITYKI SPOŁECZNEJ .....                                 | 39 |
| Rozdział IV                                                                  |    |
| NIEPEŁNOSPRAWNI I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ W POLITYCE SPOŁECZNEJ.                   |    |
| EWOLUCJA DEFINICJI NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI .....                                  | 42 |
| Rozdział V                                                                   |    |
| MIĘDZYNARODOWA POLITYKA SPOŁECZNA                                            |    |
| WOBEC OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....                                            | 46 |
| 1. ONZ, MOP, UE. ....                                                        | 46 |
| 2. Organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.....               | 50 |
| <b>Część druga</b>                                                           |    |
| <b>Podmioty polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych w Polsce</b>    |    |
| Rozdział I                                                                   |    |
| PODMIOTY POLITYKI SPOŁECZNEJ W POLSCE – SYSTEMATYZACJA,                      |    |
| FUNKCJE I PRZYPISANE ZADANIA .....                                           | 57 |
| 1. Klasyfikacje podmiotów .....                                              | 57 |
| 2. Rola administracji rządowej i zasada subsydiarności w polityce społecznej |    |
| wobec osób niepełnosprawnych.....                                            | 61 |
| 3. Funkcje i zadania samorządu terytorialnego dotyczące działań wobec        |    |
| osób niepełnosprawnych – zakres kompetencji .....                            | 66 |

|                                                                           |    |
|---------------------------------------------------------------------------|----|
| 4. Wspecjalizowane jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego ..... | 73 |
| 4.1. Rola regionalnych ośrodków polityki społecznej .....                 | 73 |
| 4.2. Rola powiatowych centrów pomocy rodzinie .....                       | 74 |
| 4.3. Rola ośrodków pomocy społecznej .....                                | 74 |
| 5. Organizacje pozarządowe jako podmioty polityki społecznej .....        | 75 |

## Rozdział II

### SAMORZĄDOWA POLITYKA SPOŁECZNA WOBEC

|                                                                                                                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH .....                                                                                                                                                      | 77  |
| 1. Rola samorządu terytorialnego i jego instytucji wśród instytucji pomagających niepełnosprawnym .....                                                                           | 77  |
| 2. Działalność samorządów na rzecz osób niepełnosprawnych .....                                                                                                                   | 82  |
| 2.1. Diagnoza potrzeb osób niepełnosprawnych .....                                                                                                                                | 82  |
| 2.2. Programy działania gmin na rzecz osób niepełnosprawnych .....                                                                                                                | 85  |
| 2.3. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych .....                                                                            | 87  |
| 2.4. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych .....                                                                           | 89  |
| 3. Możliwości i bariery realizacji zadań gmin na rzecz osób niepełnosprawnych .....                                                                                               | 92  |
| 4. Samorządy powiatowe – samoocena realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych .....                                                                                         | 95  |
| 5. Skala i formy wsparcia osób niepełnosprawnych przez samorządy powiatowe w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia oraz rehabilitacji społecznej ze środków PFRON ..... | 102 |
| 6. Samorządy województwa – samoocena realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych .....                                                                                       | 115 |
| 7. Samorządy: gmina – powiat – województwo na rzecz osób niepełnosprawnych .....                                                                                                  | 120 |

## Rozdział III

### ORGANIZACJE POZARZĄDOWE I OBYWATELSKA

|                          |     |
|--------------------------|-----|
| POLITYKA SPOŁECZNA ..... | 122 |
|--------------------------|-----|

## Rozdział IV

### ROLA RODZINY W POMOCY NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH .....

|                                                                                 |     |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Funkcje rodzin osób niepełnosprawnych .....                                  | 132 |
| 2. Rodzina jako źródło wsparcia .....                                           | 135 |
| 3. Wymiar pokoleniowy i międzypokoleniowy wsparcia osób niepełnosprawnych ..... | 140 |
| 4. Warunki życia gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi .....         | 142 |
| 5. Wpływ niepełnosprawności na funkcjonowanie rodziny .....                     | 146 |
| 6. Rodzina jako podmiot polityki społecznej .....                               | 149 |
| 7. Podmioty pomocy dla rodzin osób niepełnosprawnych .....                      | 151 |
| 8. Niepełnosprawne dziecko w rodzinie .....                                     | 152 |

## Rozdział V

### ZAKŁAD PRACY JAKO PODMIOT POLITYKI SPOŁECZNEJ

|                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------|-----|
| NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH .....                              | 157 |
| 1. Tradycyjne podejście do roli zakładu pracy .....                | 157 |
| 2. Funkcje zakładu pracy wobec niepełnosprawnych pracowników ..... | 158 |

|                                                                                                                                          |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2.1. Funkcja zatrudnieniowa (ekonomiczna) .....                                                                                          | 160 |
| 2.2. Funkcja socjalna .....                                                                                                              | 163 |
| 2.3. Funkcja medyczno-rehabilitacyjna .....                                                                                              | 166 |
| 2.4. Funkcja integracyjna .....                                                                                                          | 168 |
| 3. Społeczna odpowiedzialność biznesu jako nowe podejście strategiczne<br>pracodawców wobec niepełnosprawności w przedsiębiorstwie ..... | 170 |

## **Część trzecia**

### **Instrumenty realizowanej w Polsce polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych i prawa osób niepełnosprawnych w różnych obszarach życia**

|                    |     |
|--------------------|-----|
| WPROWADZENIE ..... | 175 |
|--------------------|-----|

#### **Rozdział I**

|                                        |     |
|----------------------------------------|-----|
| LIKWIDACJA BARIER FUNKCJONALNYCH ..... | 178 |
|----------------------------------------|-----|

#### **Rozdział II**

|                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| WARUNKI DOSTĘPU DO USŁUG SPOŁECZNYCH I KORZYSTANIA<br>Z PRAW SOCJALNYCH I OBYWATELSKICH ..... | 182 |
| 1. Turnusy rehabilitacyjne (ochrona zdrowia) .....                                            | 182 |
| 2. Edukacja dzieci niepełnosprawnych .....                                                    | 183 |
| 3. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych .....                                                  | 187 |
| 3.1. Uprawnienia bezrobotnego i poszukującego pracy .....                                     | 188 |
| 3.2. Uprawnienia osoby zatrudnionej .....                                                     | 190 |
| 4. Korzystanie z kultury i sztuki .....                                                       | 191 |
| 5. Sport, turystyka i rekreacja .....                                                         | 191 |
| 6. Prawa obywatelskie .....                                                                   | 193 |

#### **Rozdział III**

|                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| ULGI PODATKOWE I ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE .....                                                          | 194 |
| 1. Ulgi podatkowe .....                                                                               | 194 |
| 2. Świadczenia z systemu świadczeń rodzinnych .....                                                   | 195 |
| 3. Świadczenia społeczne z tytułu niezdolności do pracy – z Funduszu Ubezpieczeń<br>Społecznych ..... | 199 |
| 4. Możliwości łączenia dochodów ze świadczeń społecznych i z pracy .....                              | 201 |
| 5. Pomoc społeczna .....                                                                              | 202 |

|                    |     |
|--------------------|-----|
| PODSUMOWANIE ..... | 208 |
|--------------------|-----|

## **Część czwarta**

### **Polityka społeczna na rzecz osób niepełnosprawnych w krajach Unii Europejskiej – cele, zasady i instrumenty**

#### **Rozdział I**

|                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------|-----|
| MODELE POLITYKI SPOŁECZNEJ – TEORIA I PRAKTYKA .....             | 211 |
| 1. Podstawowe modele polityki społecznej .....                   | 211 |
| 2. Modele polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych ..... | 216 |

## Rozdział II

### ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE JAKO ELEMENT POLITYKI SPOŁECZNEJ WOBEC OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W KRAJACH

|                                                                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| UNII EUROPEJSKIEJ .....                                                                                                           | 218 |
| 1. Źródło finansowania świadczeń zastępujących dochód z pracy .....                                                               | 218 |
| 2. Definicje, kryteria i kategorie niezdolności do pracy, uprawniające<br>do świadczenia rentowego .....                          | 220 |
| 3. Podstawowe warunki uprawniające do świadczeń .....                                                                             | 225 |
| 4. Czynniki określające poziom świadczeń rentowych.....                                                                           | 227 |
| 5. Dodatki do świadczenia rentowego dla osoby niezdolnej do pracy.....                                                            | 231 |
| 6. Świadczenia rodzinne dla osób pozostających na utrzymaniu rentobiorcy .....                                                    | 233 |
| 7. Renta socjalna, czyli świadczenie dla osoby niepełnosprawnej od urodzenia<br>lub z niepełnosprawnością nabytą w młodości ..... | 234 |
| 8. Świadczenia dla rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem i dla opiekunów .....                                                      | 235 |
| 9. Renta minimalna i renta maksymalna – wpływ stanu rodzinnego na ich poziom .....                                                | 237 |
| 10. Ulgi podatkowe dla świadczeń rentowych z tytułu niezdolności do pracy<br>i pokrewnych.....                                    | 240 |
| 11. Łączenie pobierania renty z dochodami z pracy .....                                                                           | 242 |

## Rozdział III

### POLITYKA ZATRUDNIENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Podstawowe cele i systemy zatrudnienia. ....            | 243 |
| 2. Preferencje w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ..... | 245 |
| 3. Podsumowanie.....                                       | 247 |

## Część piąta

### Jaka polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych w Polsce?

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....                                           | 251 |
| O NOWY MODEL POLITYKI SPOŁECZNEJ<br>WOBEC OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH..... | 264 |
| PROPONOWANE KIERUNKI DAJSZYCH BADAŃ.....                              | 267 |
| LITERATURA CYTOWANA.....                                              | 269 |
| WYKAZ CYTOWANYCH AKTÓW PRAWNYCH .....                                 | 279 |
| WYKAZ TABEL.....                                                      | 281 |
| WYKAZ ZESTAWIEŃ.....                                                  | 284 |
| SUMMARY.....                                                          | 286 |